

Natur- o fiskevårdsplan

Fiskevårdsteknik i Sverige AB

NYKÖPINGSÅARNAS VVF

NYKÖPINGSÅN

FÖRSLAG TILL NATUR- OCH
FISKEVÅRDSÅTGÄRDER

08120501

Lund 2013-06-17
Koncept

Pålsjövägen 12, 223 62 Lund, Telefon 046 - 20 17 00, Telefax 046 - 20 17 06

Fiskevårdsteknik AB

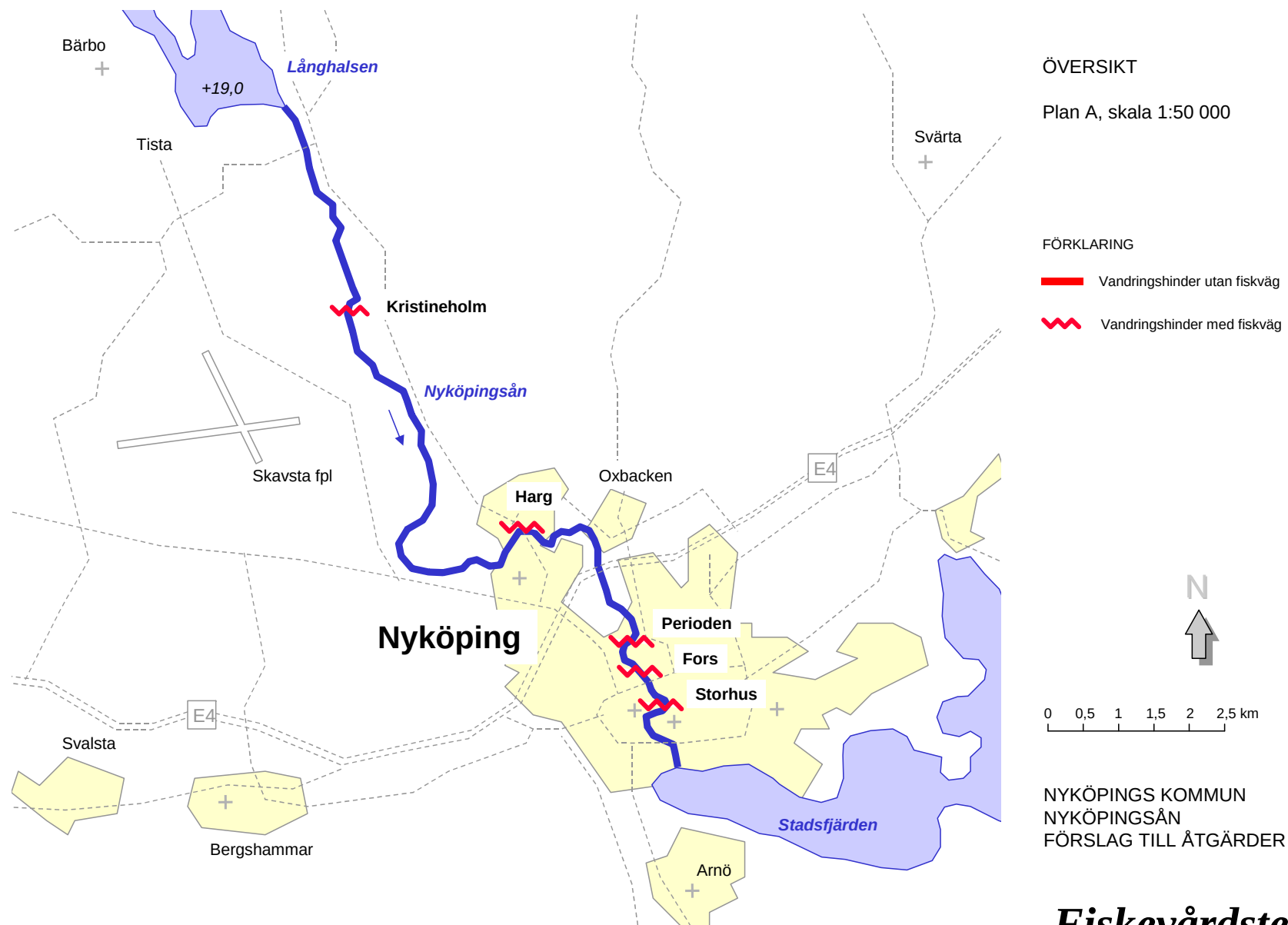
Innehåll

---

1. Inledn	- Hydrografi
2. Utförda undersökn	- Vattenföring
3. Naturförhållanden	- Vattenkvalitet
	- Biotoper
4. Problemanalys	- Påverkan
5. Åtgärdsalternativ	- Fisk o fauna
6. Åtgärdsstrategi	- Fiske
	- Fiskevård

Nyköpingsån

Arkivmaterial

Kongl. Maj:ts
BEFALLNINGSHAFVANDES
i
Nyköpings Lån,
till
Kongl. Maj:t afgifne Fem-års Berättelse 1822.

*3/10
Bok. den 2 mars 1926.*

*Vattenöverdomstolens dom
i anledning av den talan
som dels Nyköpings stad,
Aktiebolaget Fors Ullspin-
neri, Aktiebolaget Bröden
och Hårgs Fabriks Aktie-
bolag - här nedan ge-
mensamt benämnda so-
krandena - dels och Aktie-
bolaget Nyköpings Stör-
huskravn efter vad full-
följt emot ett av Öster-
bygds Vattenomstol
den 22 augusti 1925 med
delat utslag i mål an-
v...*

*Vatten 17
1925*

Fältkartering

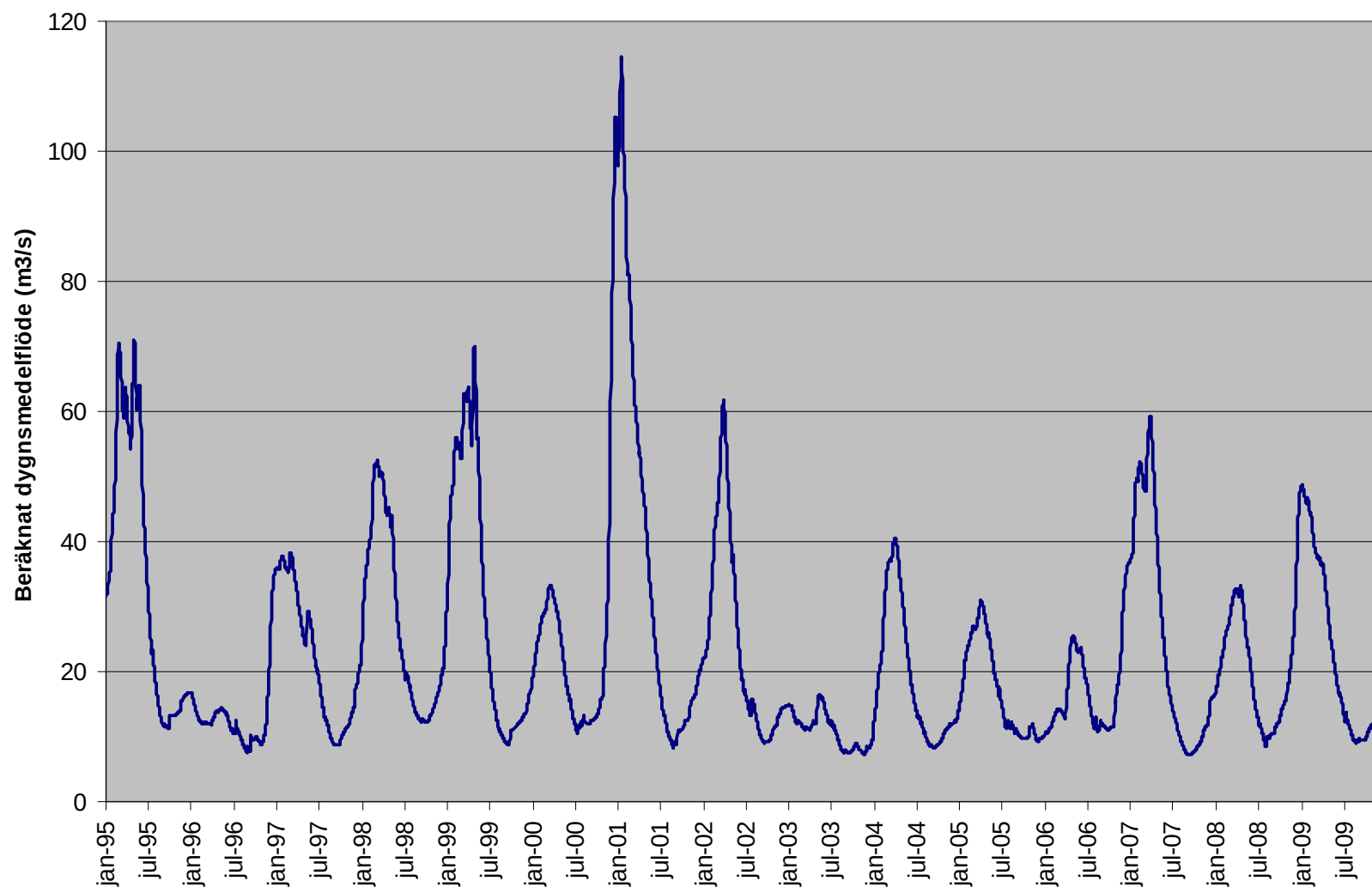
Vattenflöde

Lokal utlopp	Area (km ²)	HHQ (m ³ /s)	MHQ (m ³ /s)	MQ ¹⁾ (m ³ /s)	MLQ (m ³ /s)	LLQ (m ³ /s)
Långhalsen	3592	96	53	21	2,0	0,00
Stadsfjärden	3632	97	54	21	2,0	0,00

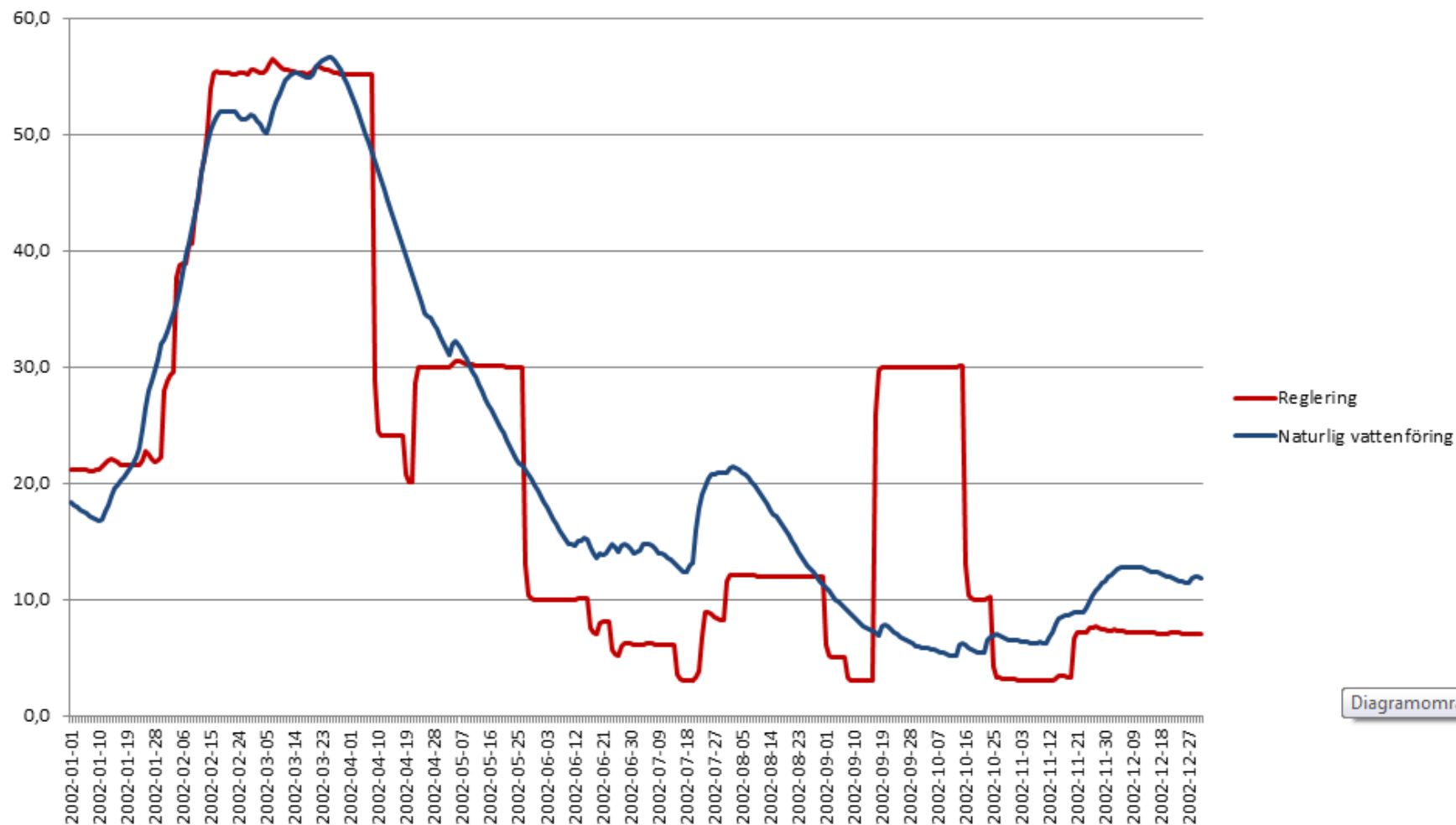
Årstidsvariation

Nyköpingsån

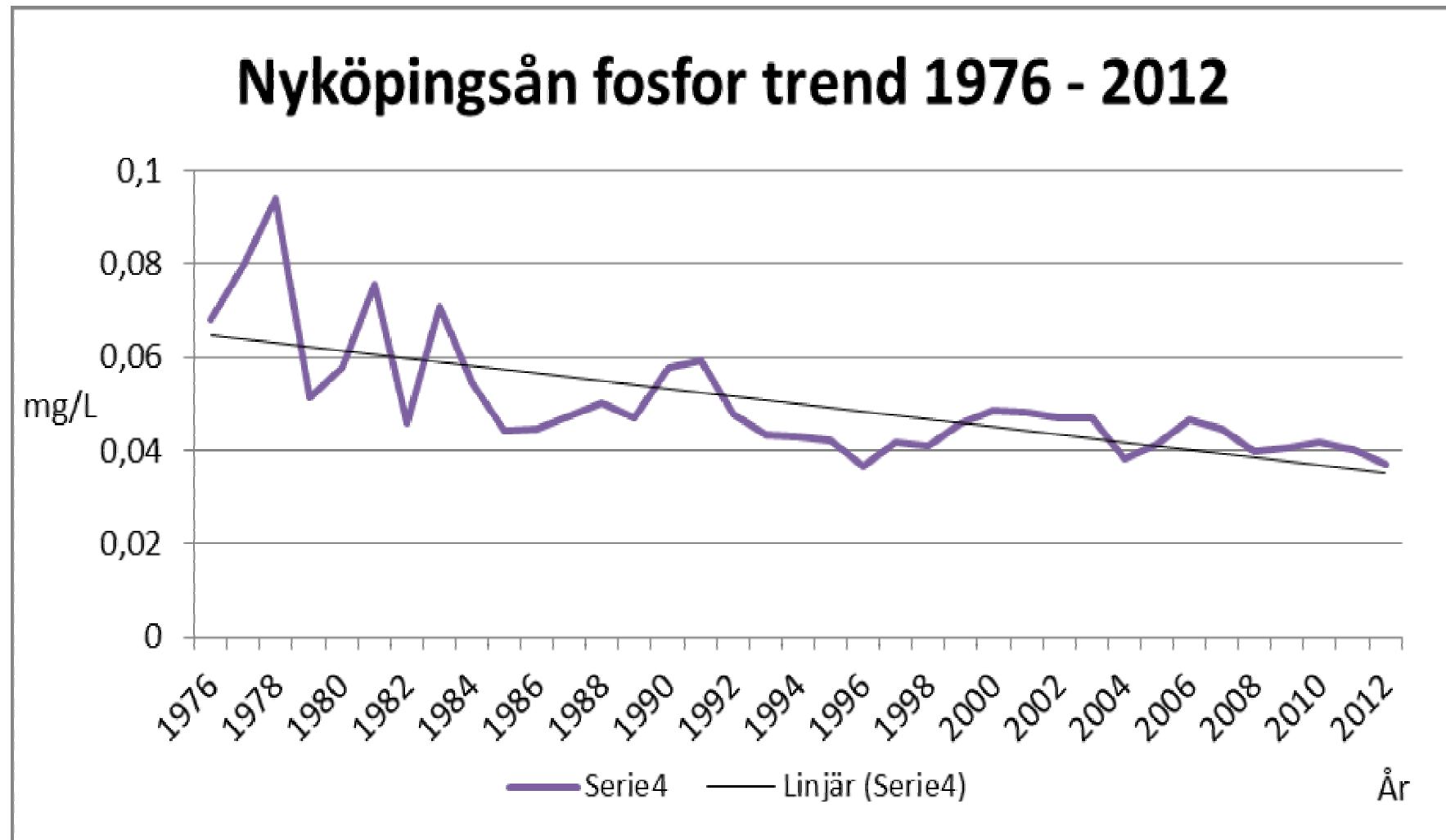
Reglering

2002

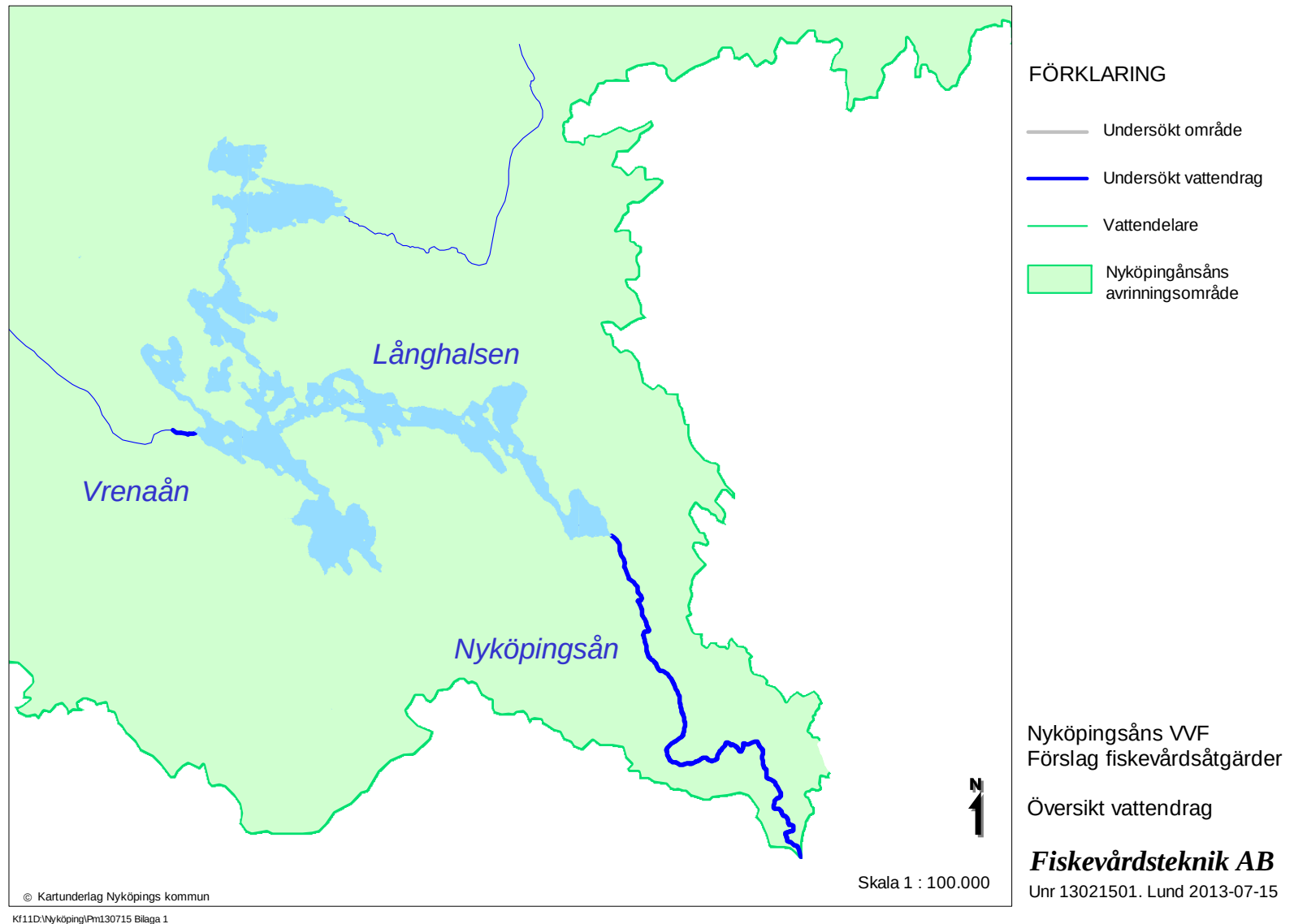

Vattenkvalitet

Fältinventering

Biotoper

Lugnflytande

Svagt strömmande

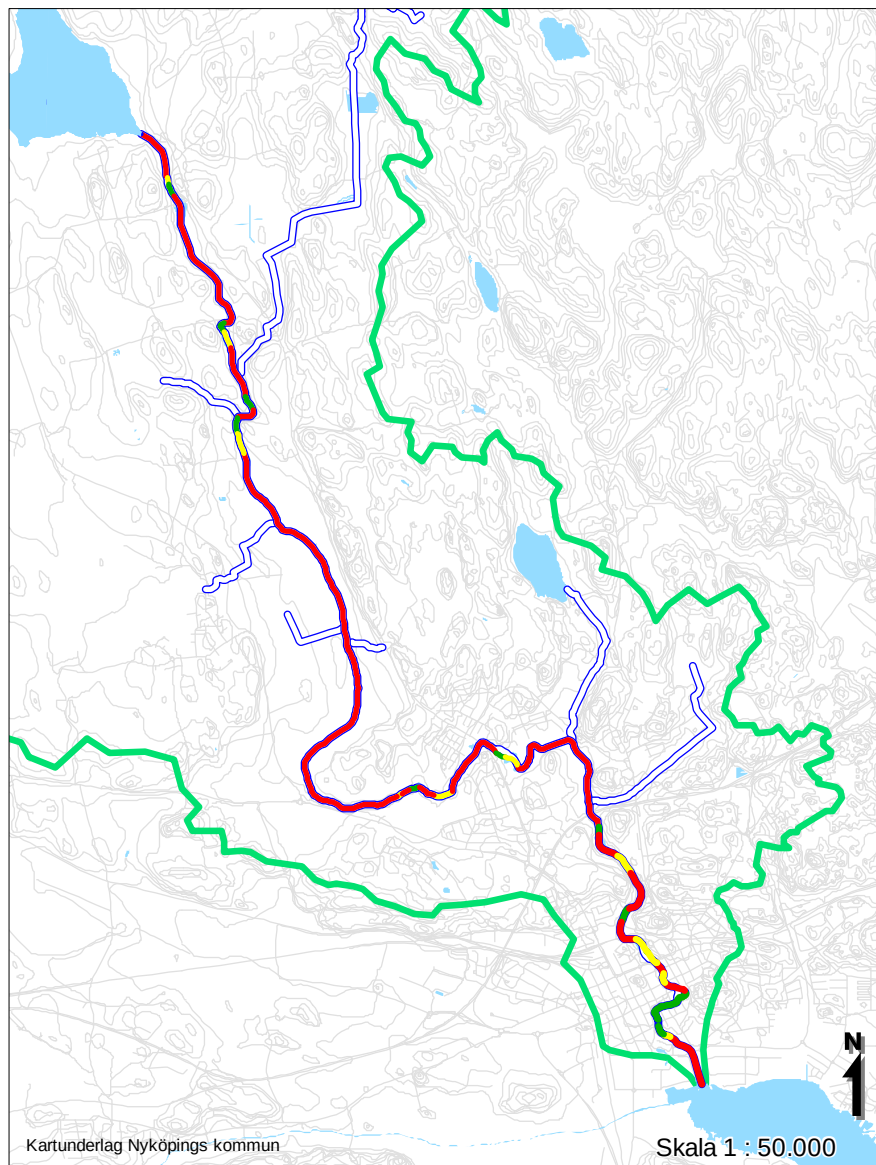
Strömmande

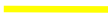
Forsande

Fiskevårdsteknik AB

Nuvarande biotoper

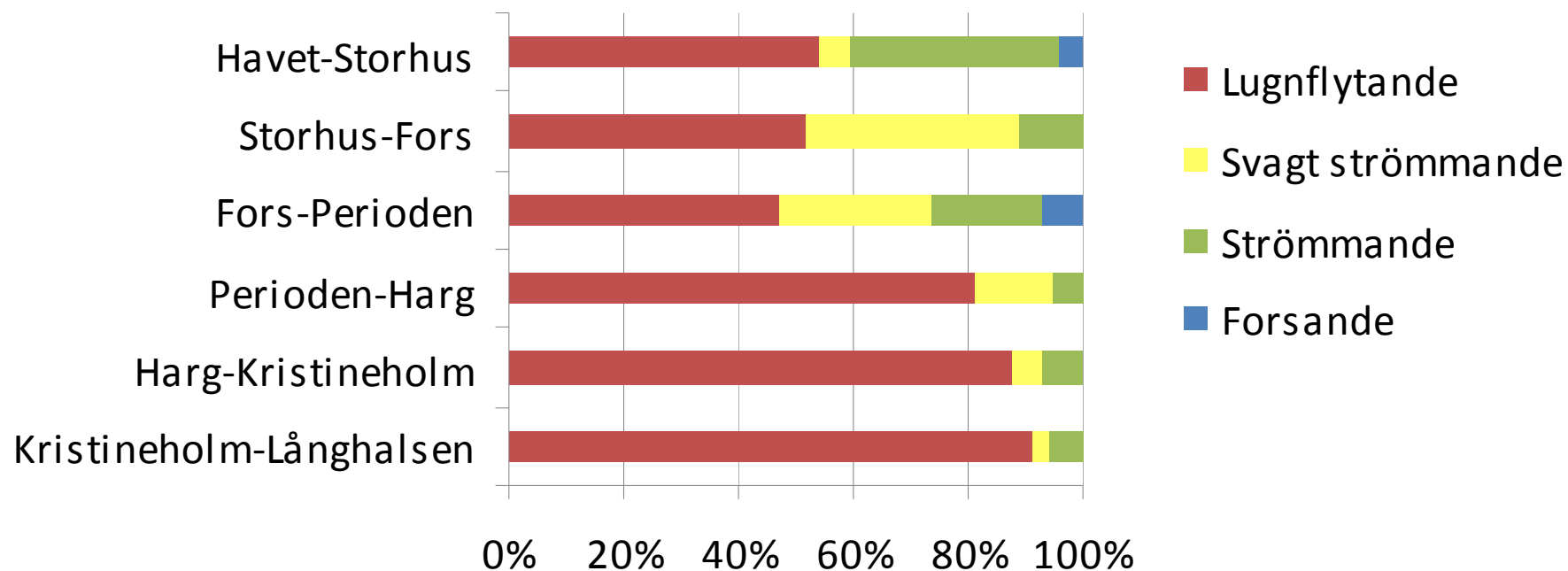
Förklaringar

- Ej inventerat
- Lugnflytande
- Svagt strömmande
- Strömmande
- Forsande

Mest lugnflytande

Rensade strömsträckor

Modifierad strandbank

Utdikade svämplan

Inga skyddszoner

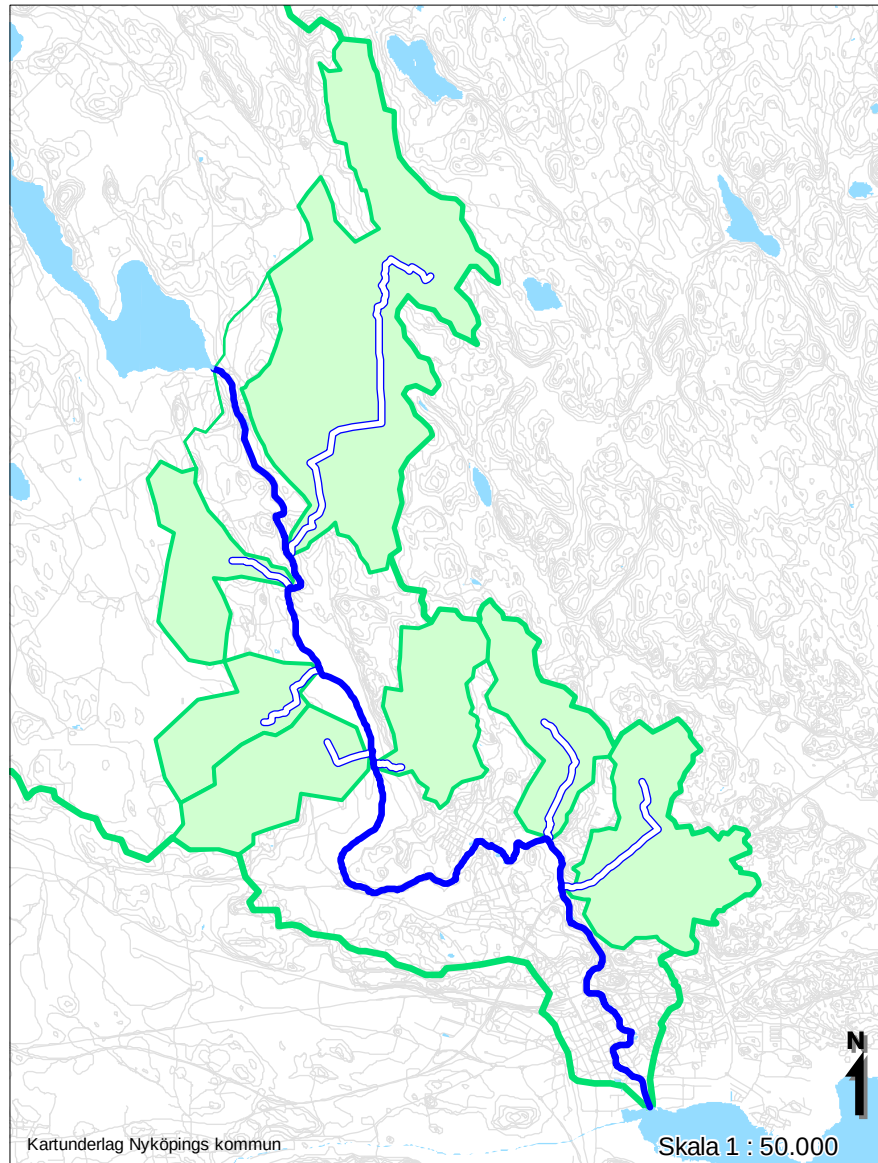

Sjösänkning

Biflöden

Inventerat

- Alla > 1 km²
- 7 st, 2-10 km²
- MLQ 1-4 l/s
- B=40 cm, D=5 cm

Krav fiskförekomst

- MLQ > 5 l/s
- 10-15 km²

För små !!!

Kristineholmsbäcken

Kraftig påverkade

Rensade

Igenväxta

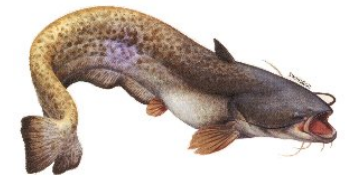
Kulvertade

Stensatta

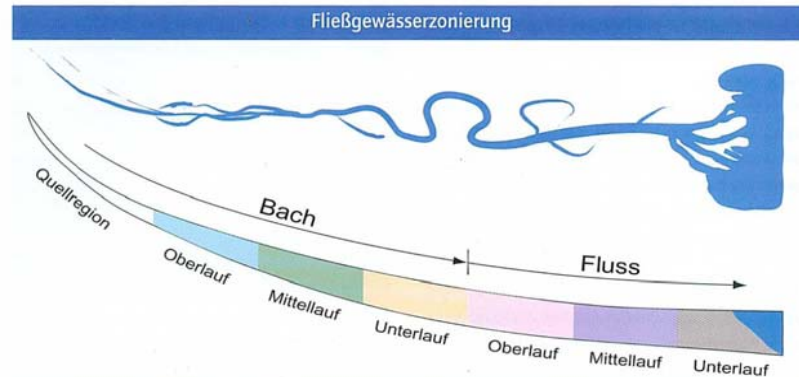
Fiskfauna

Svenskt namn	Latin	Eko.	Repr.	Röd- listan	Lek- temp.
Abborre	<i>Perca fluviatilis</i>	Eu	Fl	-	8
Benlöja	<i>Alburnus alburnus</i>	Eu	Fl	-	17
Björkna	<i>Blicca bjoerkna</i>	Eu	Fy	-	16
Braxen	<i>Abramis brama</i>	Eu	Po	-	12
Fäma	<i>Squalius cephalus</i>	Re	Li	-	-
Gädda	<i>Esox lucius</i>	Eu	Fy	-	-
Gärs	<i>Gymnocephalus cernuus</i>	Eu	Fl	-	-
Gös	<i>Sander lucioperca</i>	Eu	Fy	-	8
Lake	<i>Lota lota</i>	Re	Li/Pe	nt	-
Mal	<i>Siluris glanis</i>	Eu	Fy	el	25
Mört	<i>Rutilus rutilus</i>	Eu	Fl	-	8
Nissöga	<i>Cobitis taenia</i>	Re	Fy	-	16
Nors	<i>Osmerus eperlanus</i>	Eu	Li/Pe	-	-
Vimma	<i>Vimba vimba</i>	Re	Li	nt	-
Ål	<i>Anguilla anguilla</i>	Eu	Pe	cr	-
Öring	<i>Salmo trutta</i>	Re	Li	-	-

Ekonomisch - Biozon

Tab. 2.2: Gefälligliederung der Fließgewässerzonen (ergänzt nach HUET (1949) aus DVWK (1996))

Gefälle [%] für Gewässerbreiten von					
	< 1 m	1 - 5 m	5 - 25 m	25 - 100 m	> 100 m
Epi-Rhithral	10,00-1,65	5,00-1,50	2,00-1,45		
Meta-Rhithral	1,65-1,25	1,50-0,75	1,45-0,60	1,250-0,450	
Hypo-Rhithral		0,75-0,30	0,60-0,20	0,450-0,125	-0,075
Epi-Potamal		0,30-0,10	0,20-0,05	0,125-0,033	0,075-0,025
Meta-Potamal		0,10-0,00	0,05-0,00	0,033-0,000	0,025-0,000
Hypo-Potamal	Von den Gezeiten beeinflusster Mündungsbereich				

Tab. 2.3: Fließgewässerzonierung nach ILLIES (1961), aus DVWK (1996) mit Leit- und Begleitarten

Fließ- gewässer- zonierung	Rhithral			Potamal		
	Epi	Meta	Hypo	Epi	Meta	Hypo
	Obere Forellenregion	Untere Forellenregion	Äschenregion	Barbenregion	Brachsenregion	Kaulbarsch-/Flunderregion
Leitart	Bachforelle	Bachforelle	Äsche	Barbe	Brachsen	Kaulbarsch und Flunder
Begleitarten	Bachneunauge Groppe	Bachneunauge Groppe Elritze Schmerle	Elritze Schmerle Lachs Nase Quappe Hasel Schneider Döbel Gründling	Quappe Hasel Schneider Döbel Gründling Aal Barsch Plötze Güster Hecht Ukelei	Döbel Gründling Aal Barsch Plötze Güster Hecht Ukelei Aaland Karpfen Schleie	Aal Barsch Plötze Güster Hecht Ukelei Aaland Karpfen Schleie Stint

Epi-potamal Meta-potamal

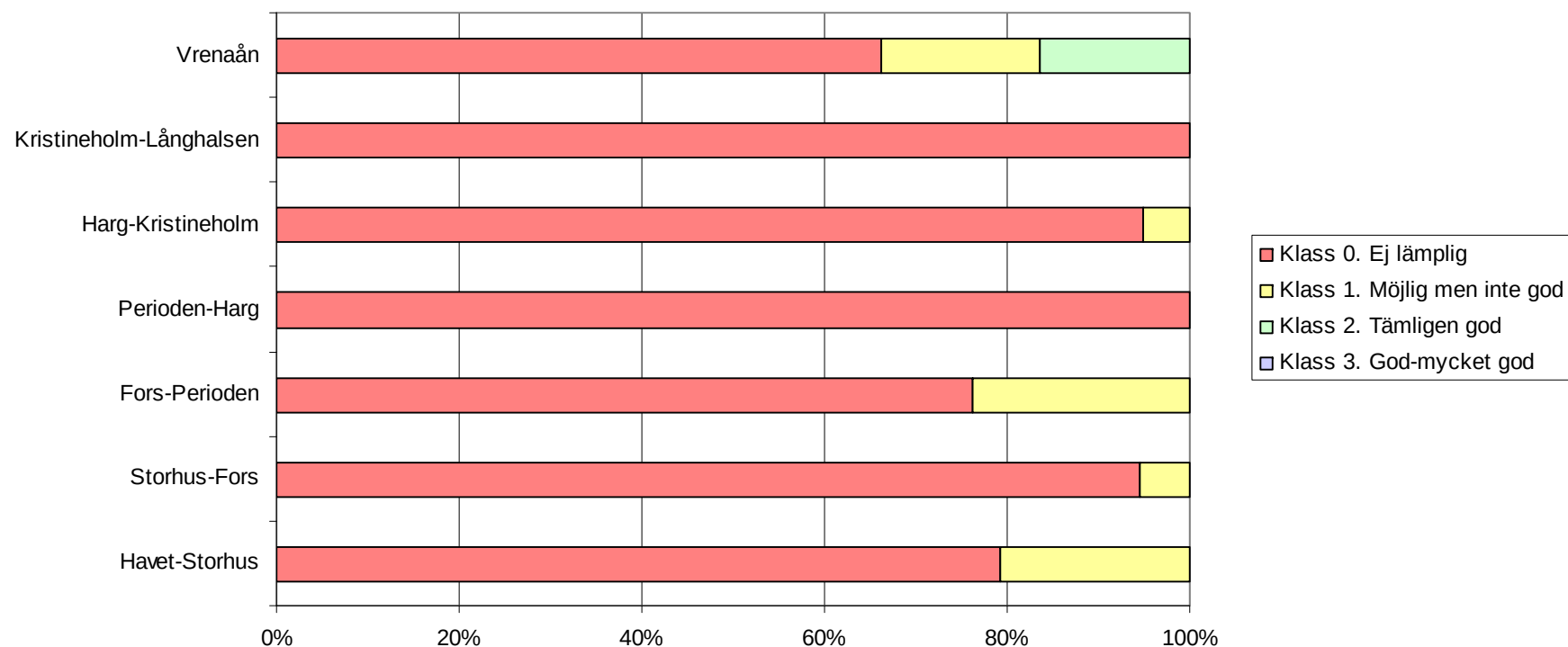
Lake
Stäm
Löja
Färna
Sandkrypare
Äl
Abborre
Mört
Björkna
Gädda

Färna
Sandkrypare
Äl
Abborre
Mört
Björkna
Gädda
Löja
Id
Karp

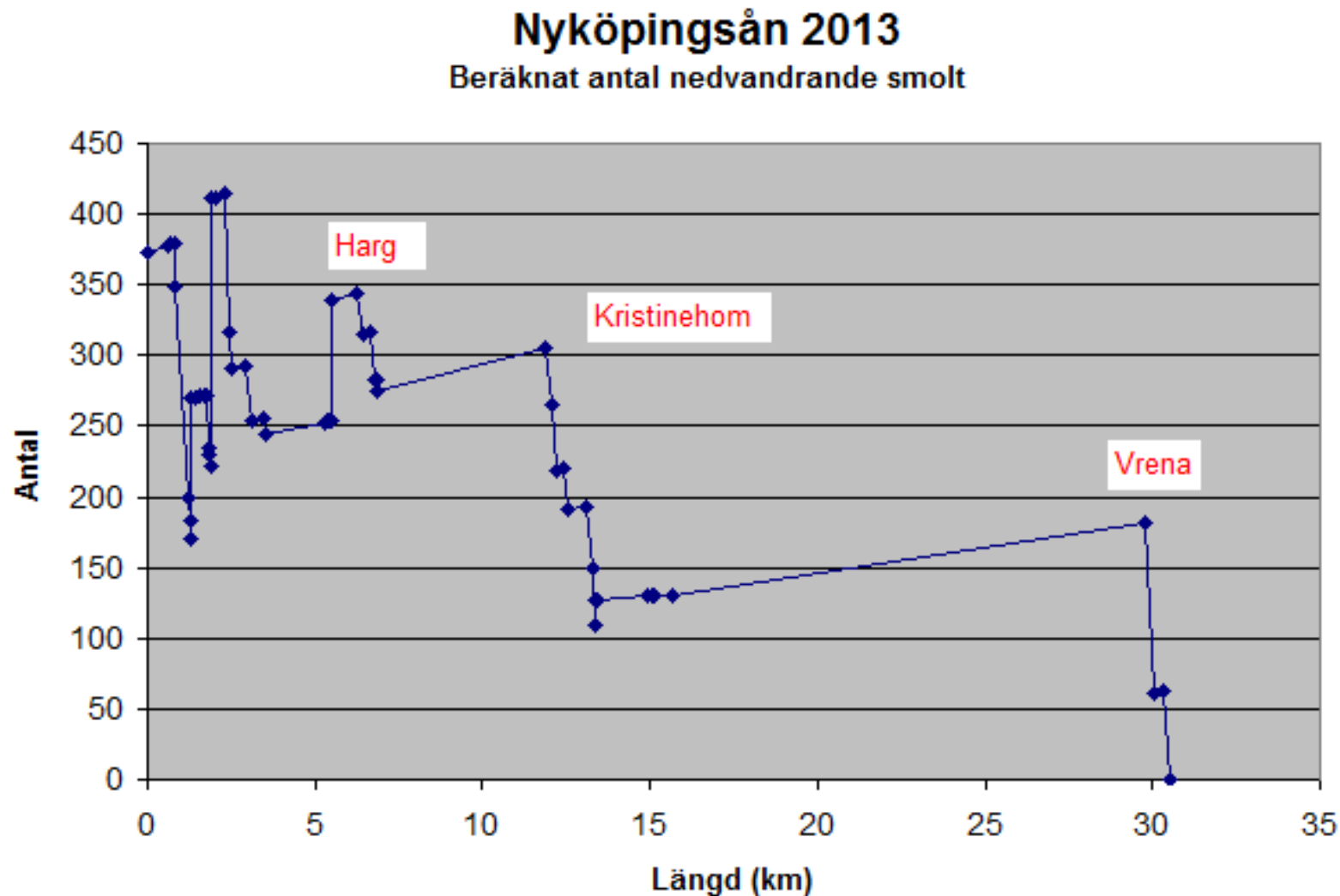

Inget laxvatten

Uppväxtområde för laxfisk

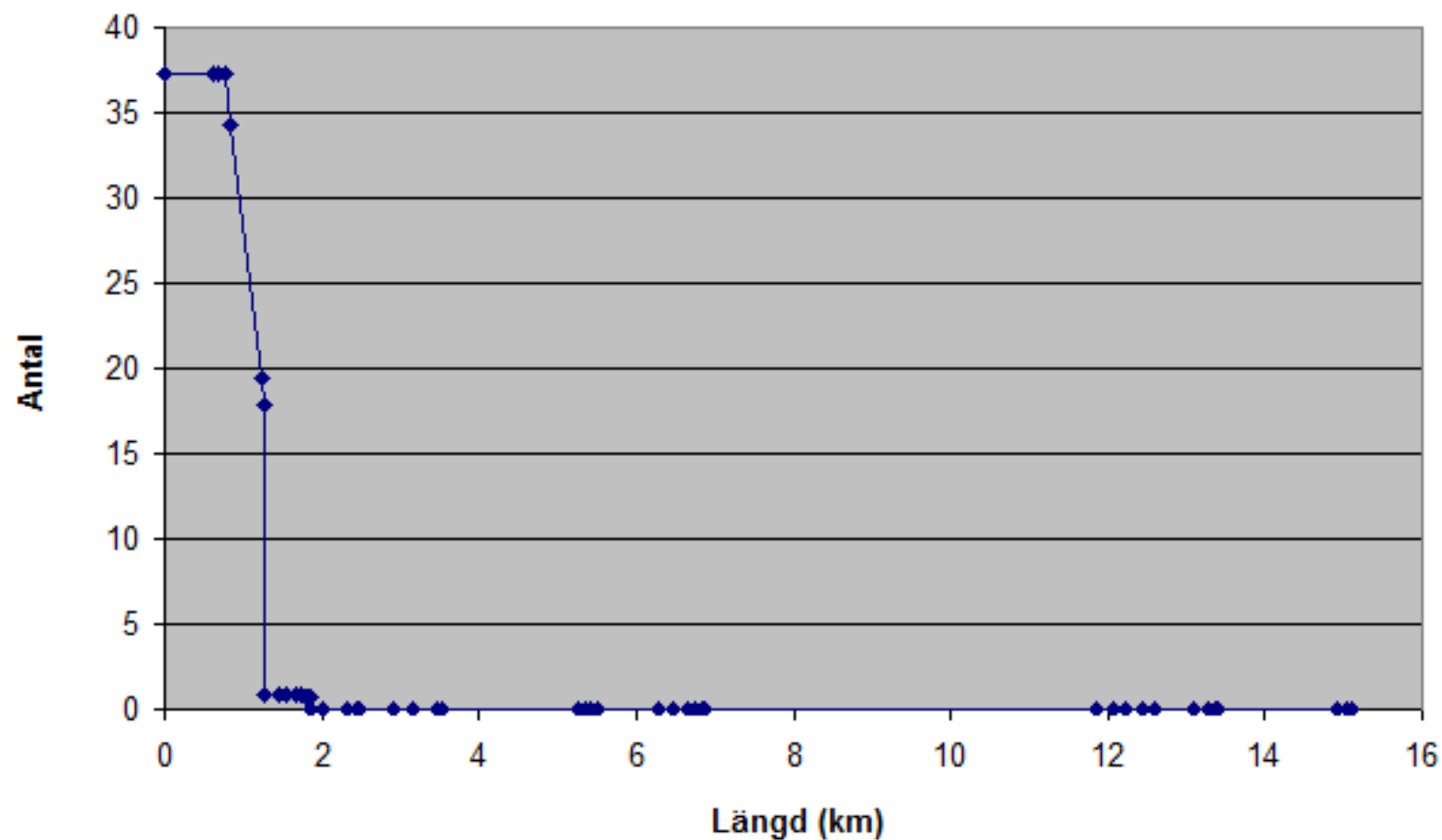

Beståndsmodell

Lekfisk

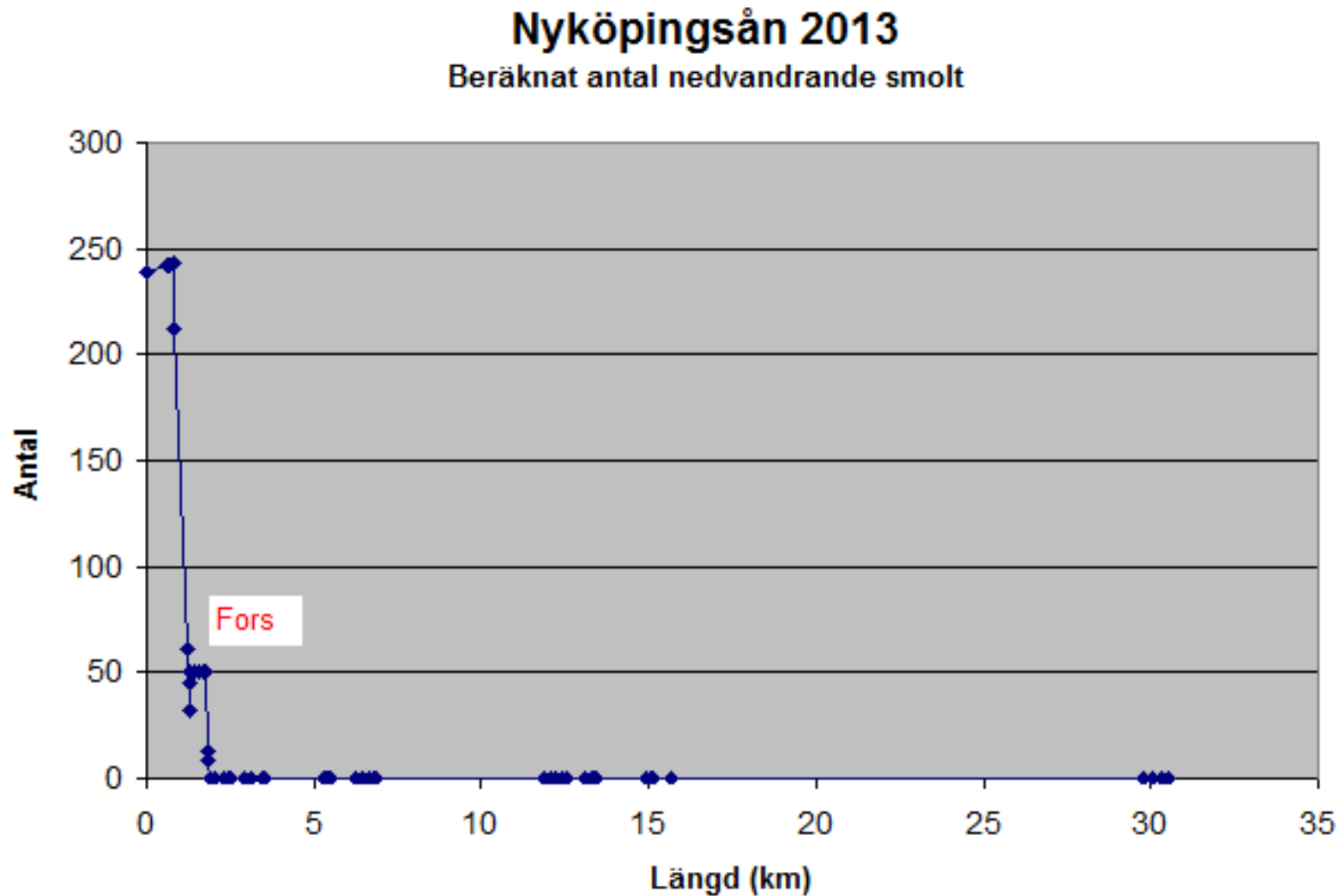
Nyköpingsån 2013
Beräknat antal uppvandrande lekmogna laxfiskar

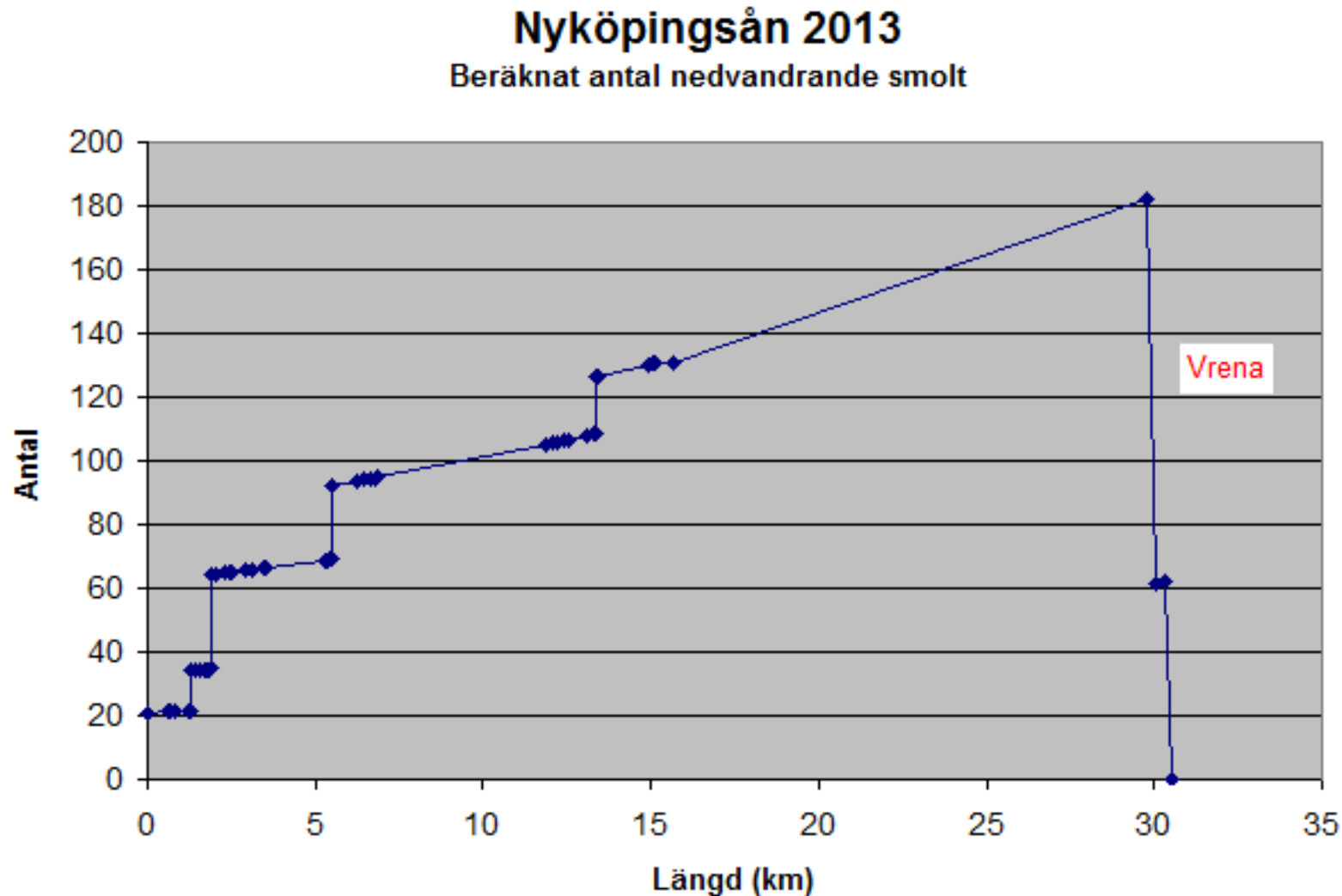

Verklig produktion

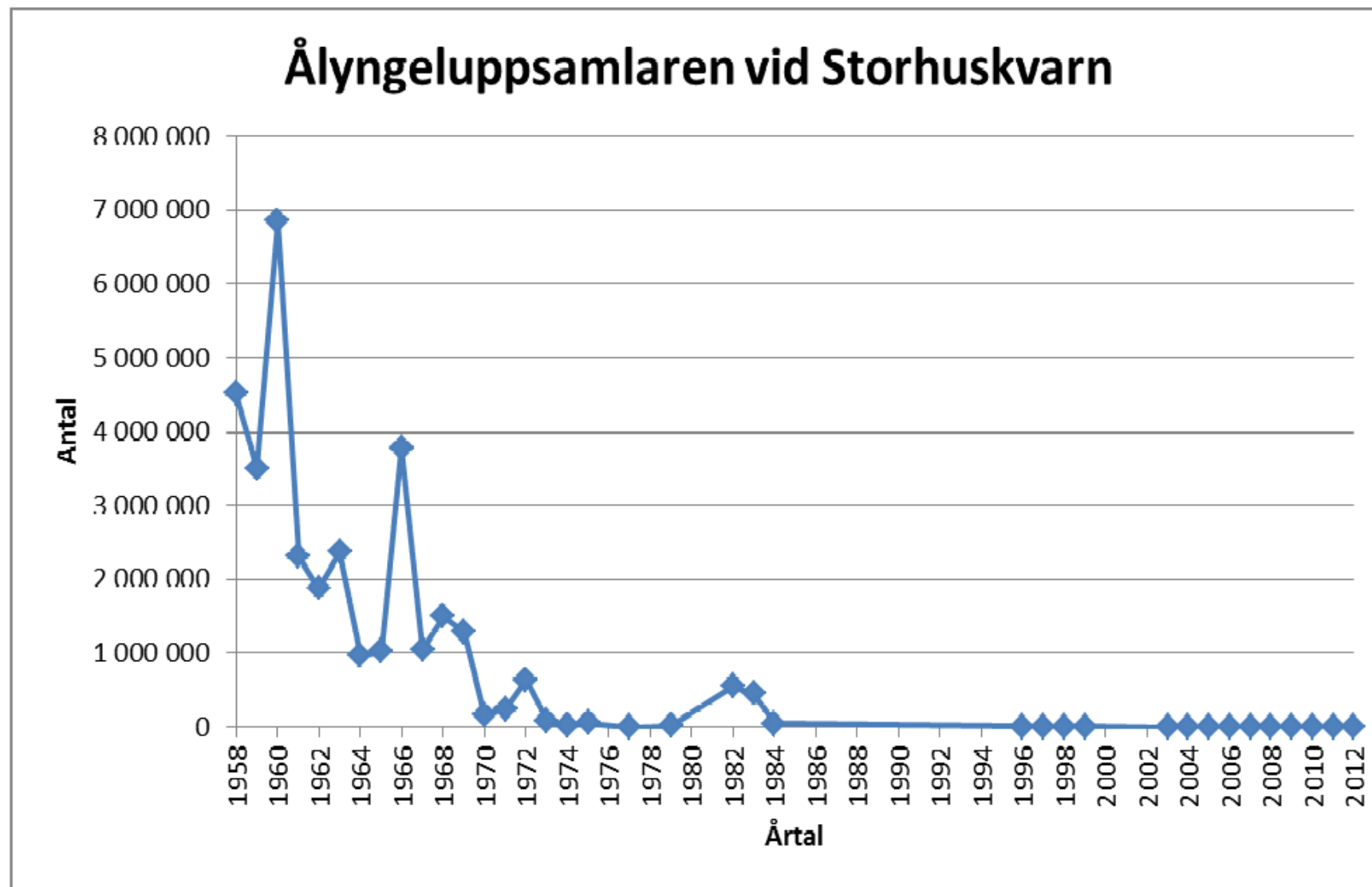

Stora förluster

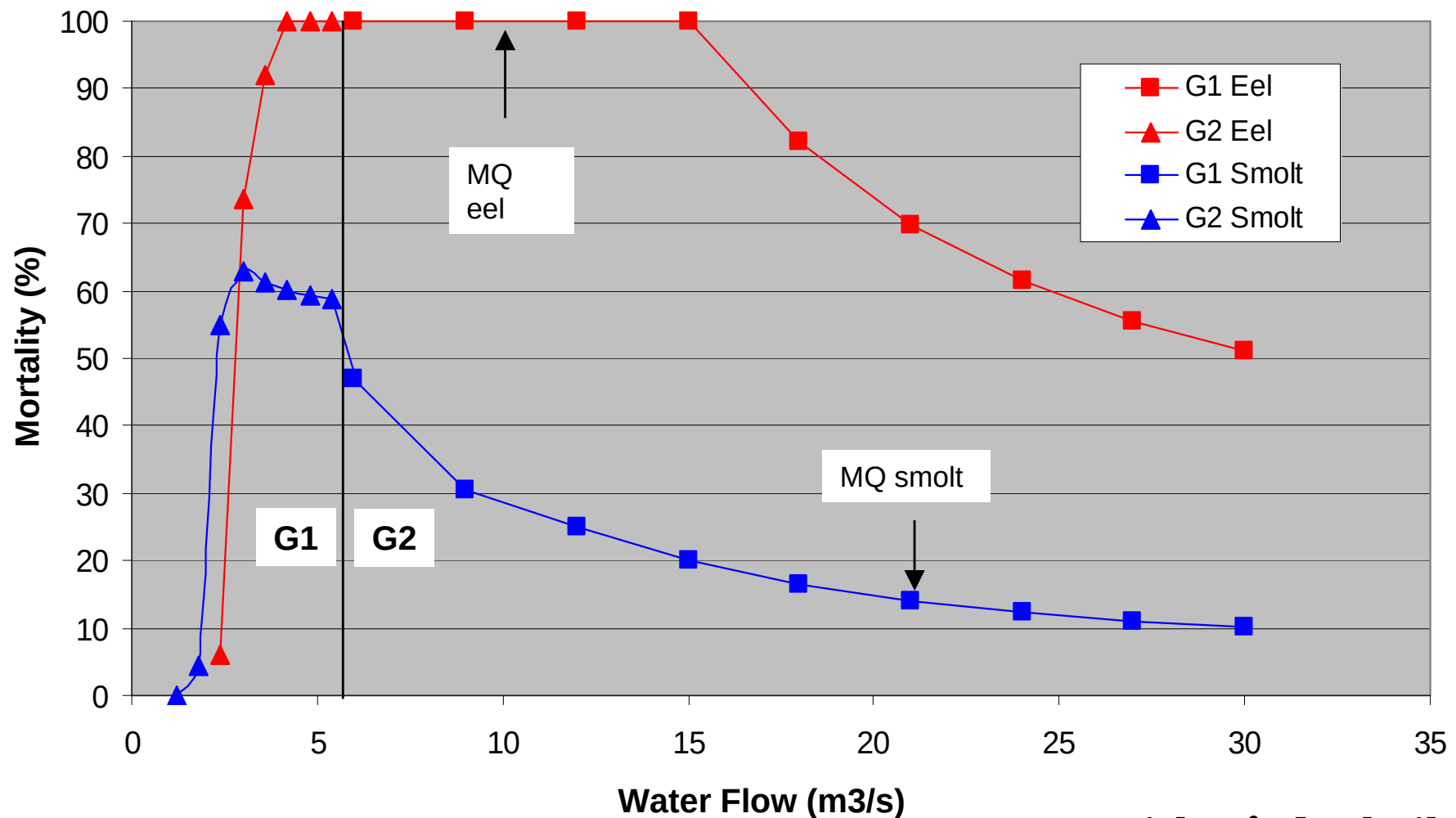
ÅI

Teoretisk dödlighet

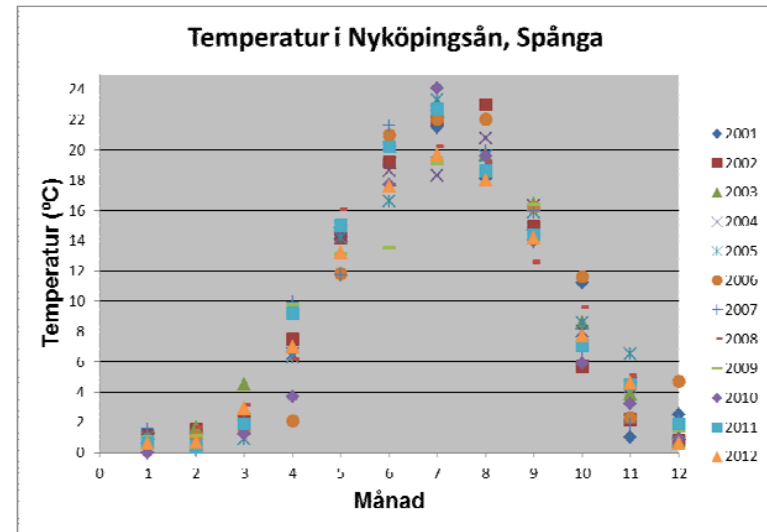
Hedefors Francis (G1) and Kaplan (G2)

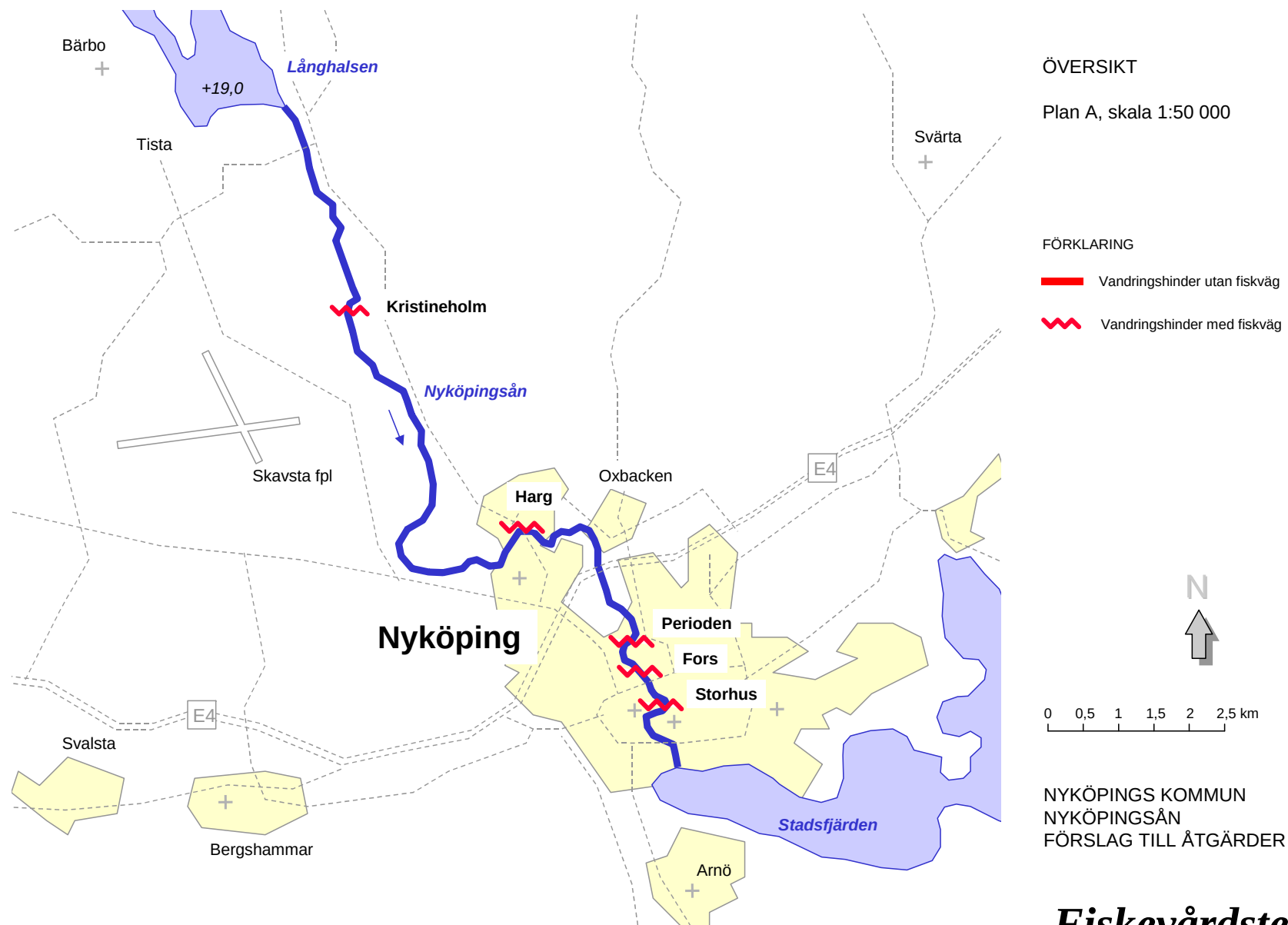
Mal potential

Krav

- Temp > 22°C
- Fytofil
- 0,4-1 m

Vandringshinder

Storhus kraftverk

Fiskevårdsteknik AB

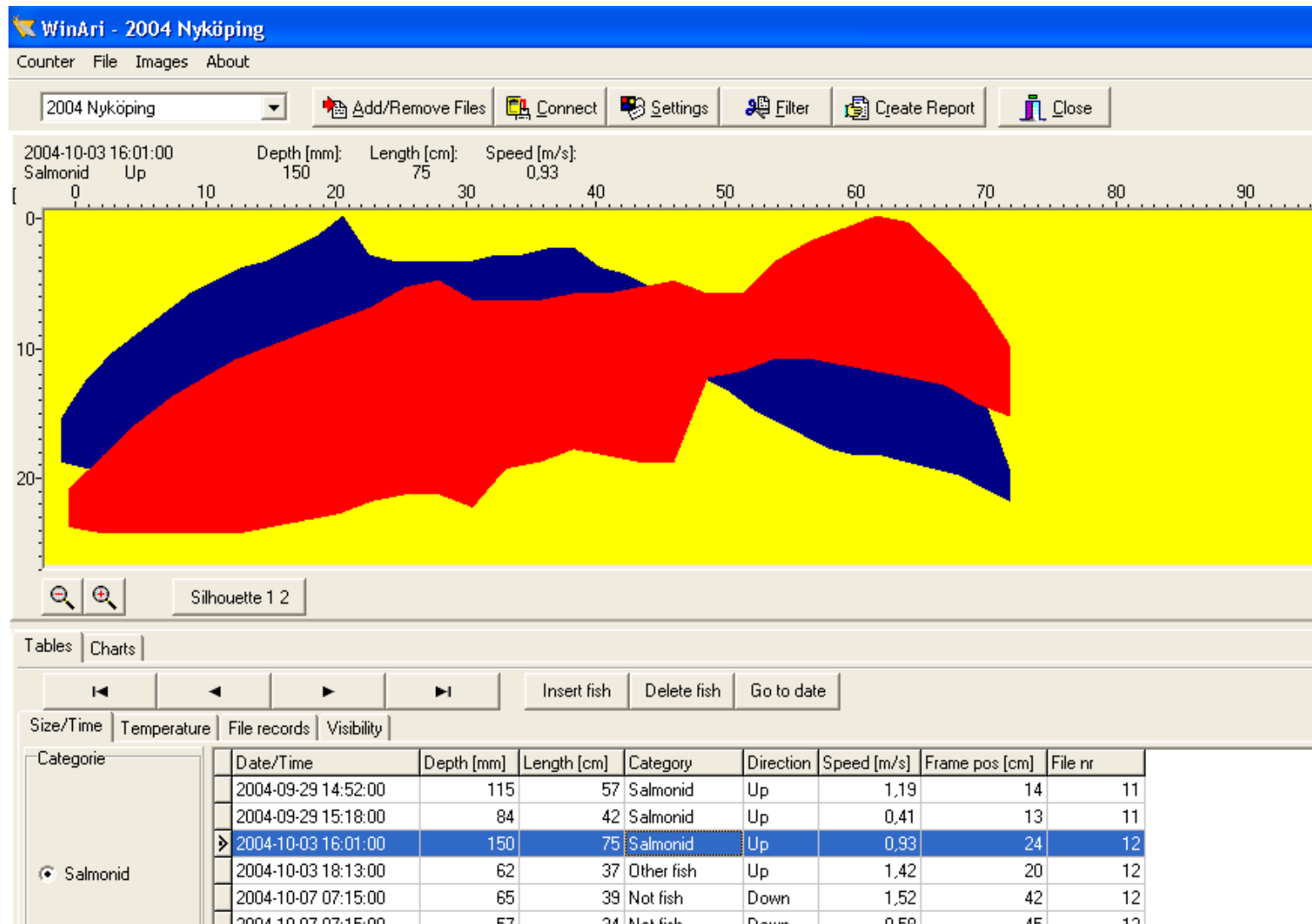
Storhus fiskväg

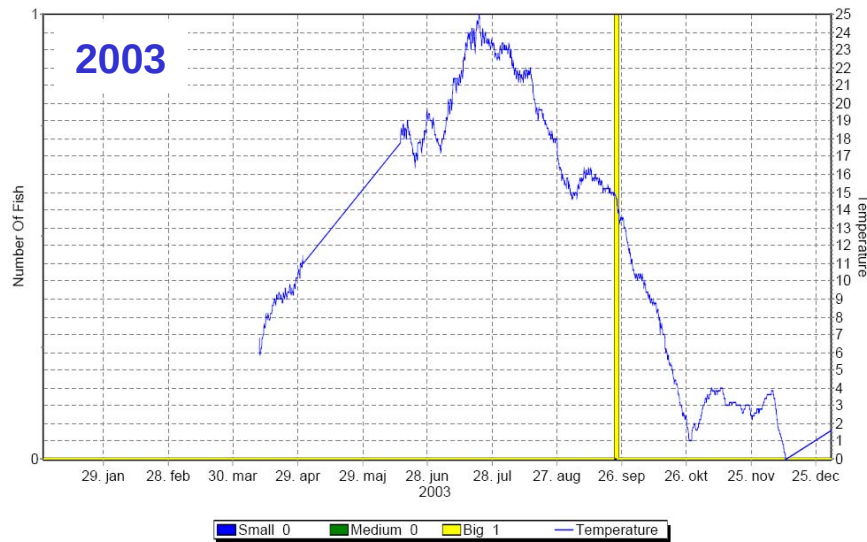
Fiskevårdsteknik AB

Uppvandring laxfisk

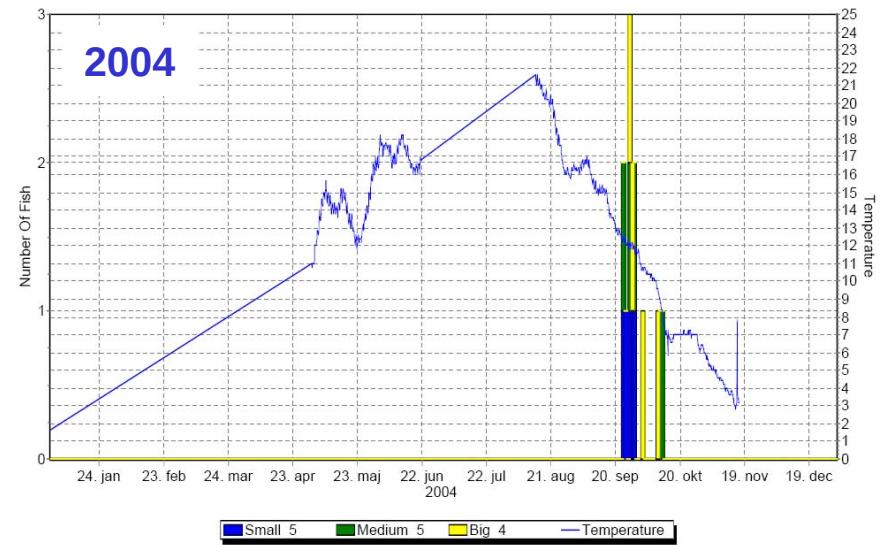

Uppvandring laxfisk

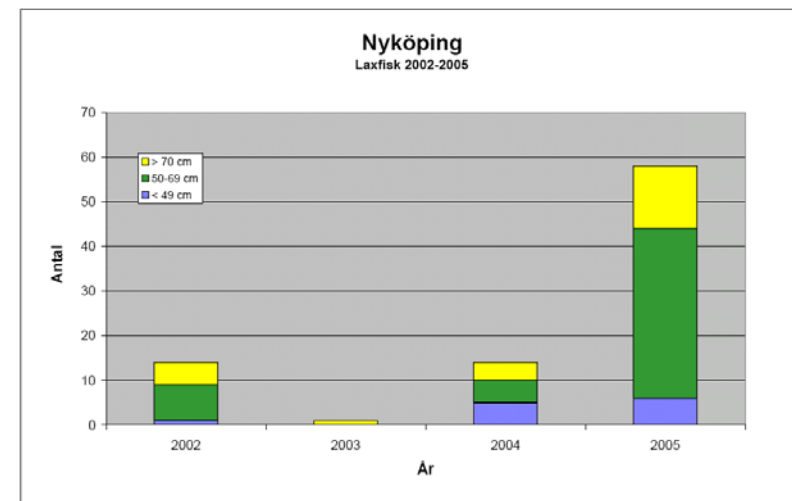
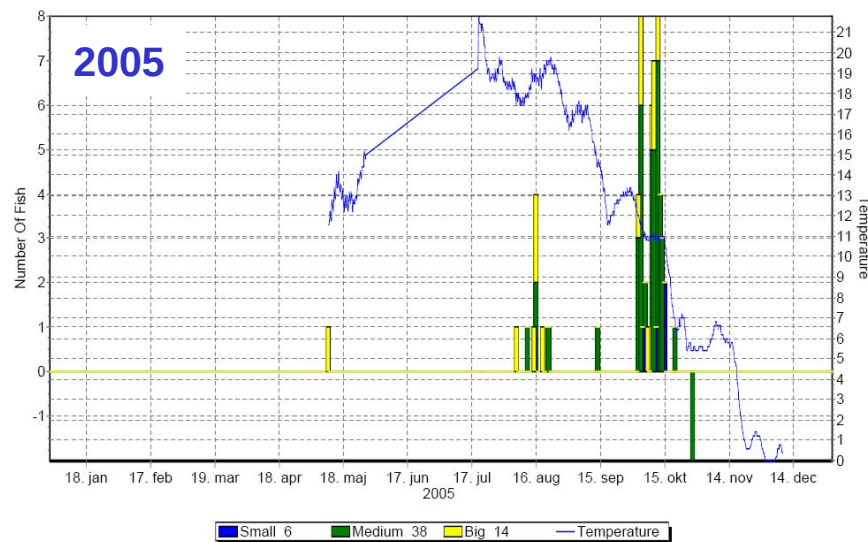
2003 Nyköping From: 2003-01-01 To: 2004-01-01 Up - Down 1

2004 Nyköping From: 2004-01-01 To: 2005-01-01 Up - Down 14

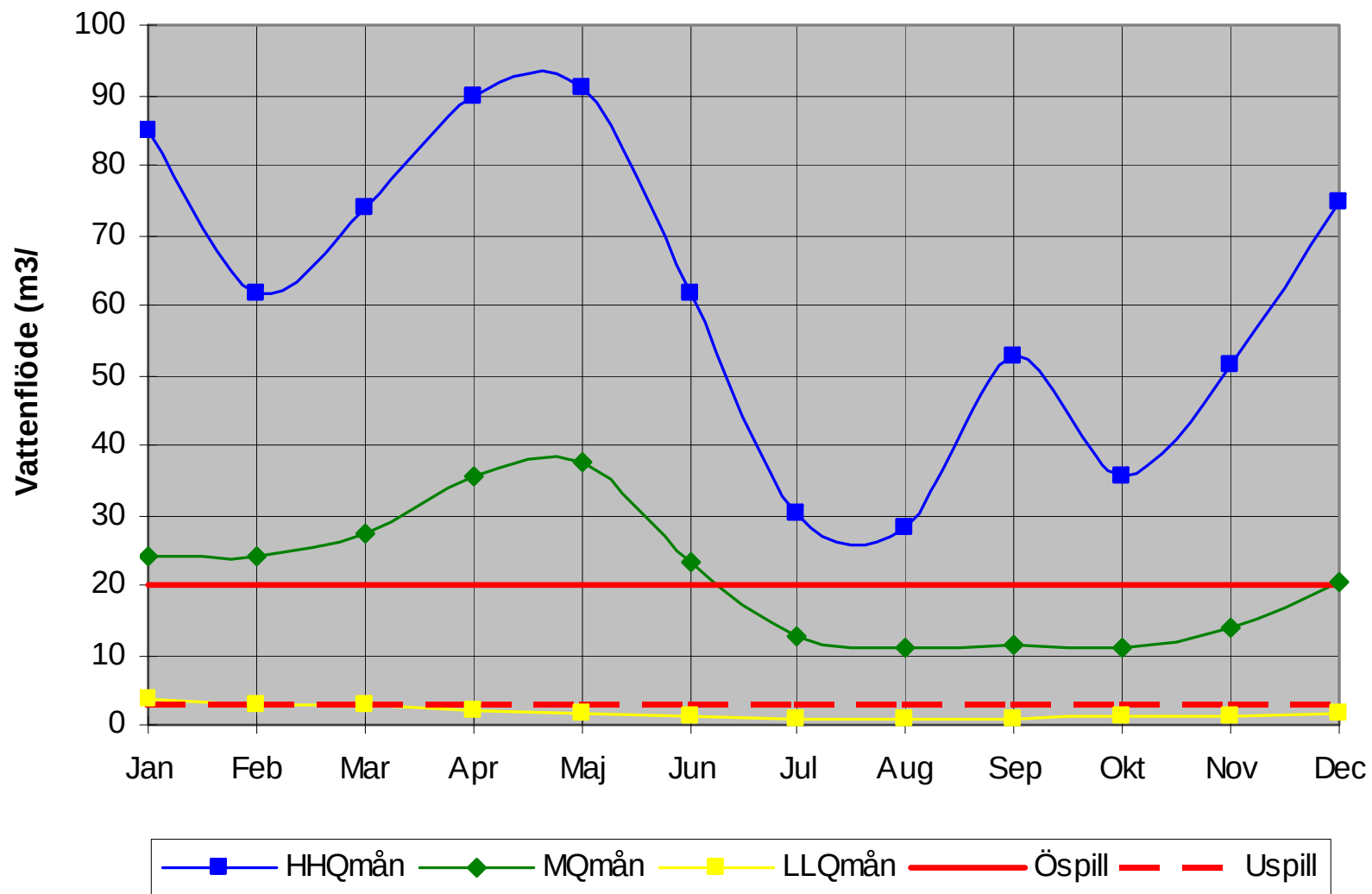

2005 Storhus From: 2005-01-01 To: 2006-01-01 Up - Down 58

Fiskevårdsteknik AB

Flöde och drift

Storhus fiskväg

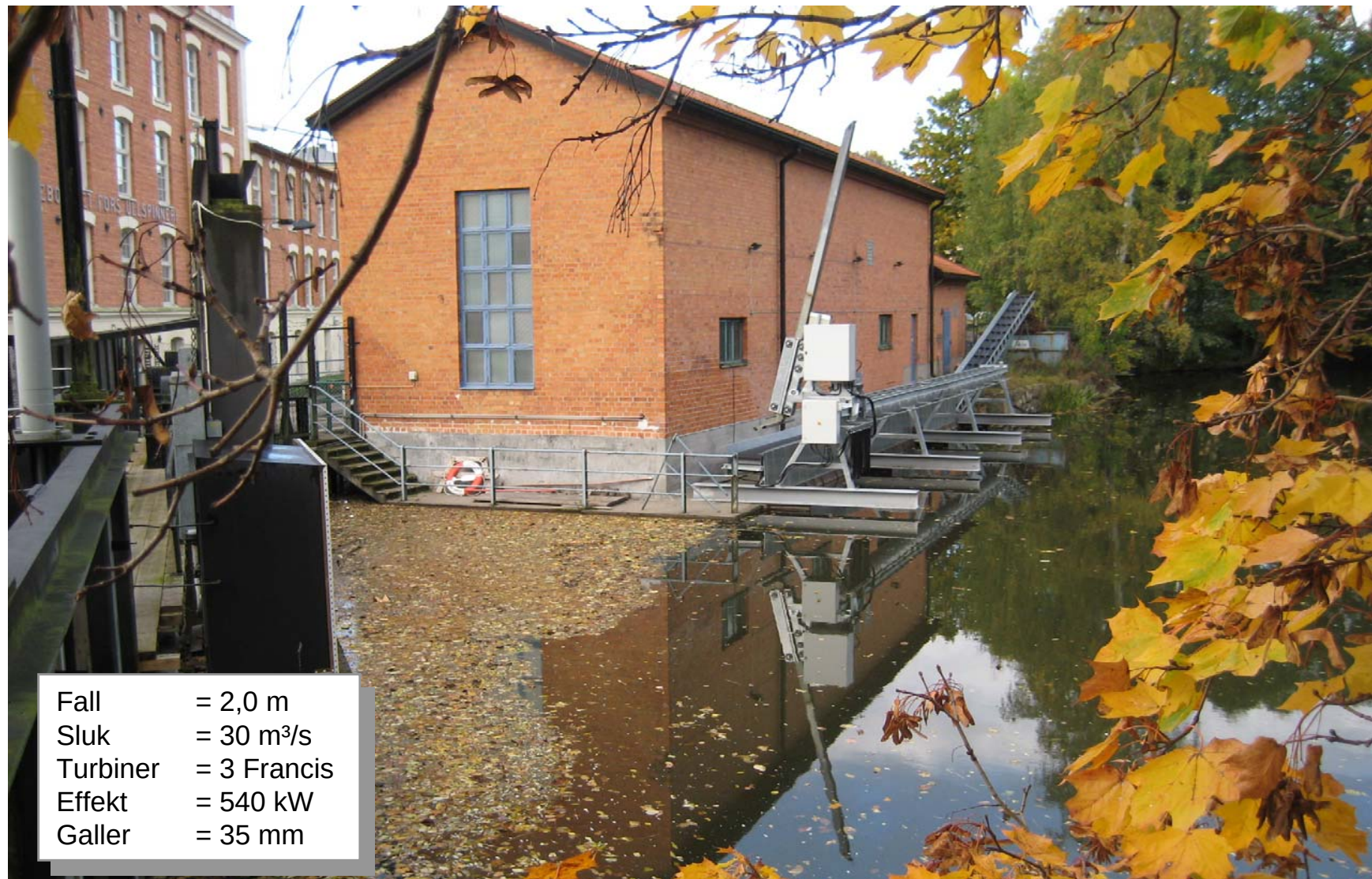

Fiskevårdsteknik AB

Fors kraftverk

Fall	= 2,0 m
Sluk	= 30 m ³ /s
Turbiner	= 3 Francis
Effekt	= 540 kW
Galler	= 35 mm

Fiskevårdsteknik AB

Fors fiskväg

Fiskevårdsteknik AB

Perioden verksdamm

Fiskevårdsteknik AB

Perioden fiskväg

Fiskevårdsteknik AB

Harg kraftverk

Fall	= 6,5 m
Sluk	= 28 m ³ /s
Turbiner	= 1 Kaplan 1 Francis
Effekt	= 1540 kW
Galler	= 35 mm

Fiskevårdsteknik AB

Harg fiskväg

Fiskevårdsteknik AB

Kristineholm reglerdamm

Fiskevårdsteknik AB

Kristineholm fiskväg?

Fiskevårdsteknik AB

Passage effektivitet

Vandringshinder	Uppvandring		Nedvandring			Totalt Alla	
	Svaga	Starka	Små	Smala	Stora		
1 Storhus	0	5	63	0	45	19	
2 Fors	0	5	54	0	45	18	
3 Perioden	0	5	100	100	80	48	
4 Harg	0	45	75	7	45	32	
5 Kristineholm	0	0	86	86	48	36	
6 Vad	0	5	76	76	48	35	
7 Sibro	0	0	95	95	48	40	

Förklaringar

PE = passageeffektivitet = (passage x överlevnad) / vandrande bestånd x 100

Svaga fiskar = ål, flod- och havsnejonöga, abborre, gös, gädda, små cyprinider

Starka fiskar = lax, öring, regnsbåge, färna och id

Små fiskar = lax- och öringsmolt, abborre, gers, små cyprinider

Smala fiskar = ål, havs- och flodnejonöga

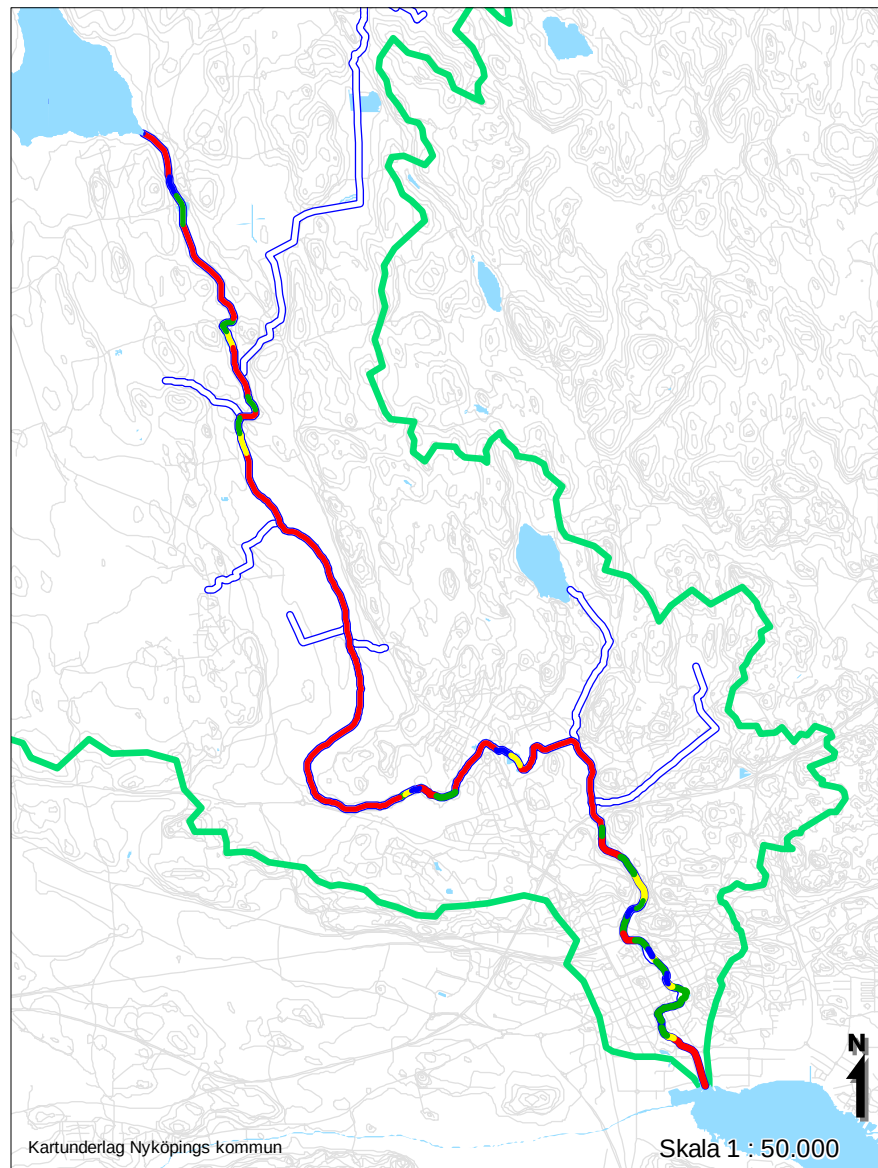
Stora fiskar = lax- och öringbesor, gös, gädda, färna, id och brax

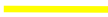
Fiskevårdsteknik AB

Ursprungliga biotoper

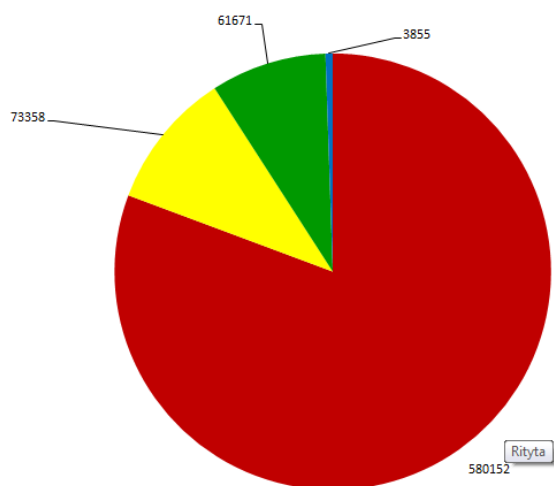
Förklaringar

- Ej inventerat
- Lugnflytande
- Svagt strömmande
- Strömmande
- Forsande

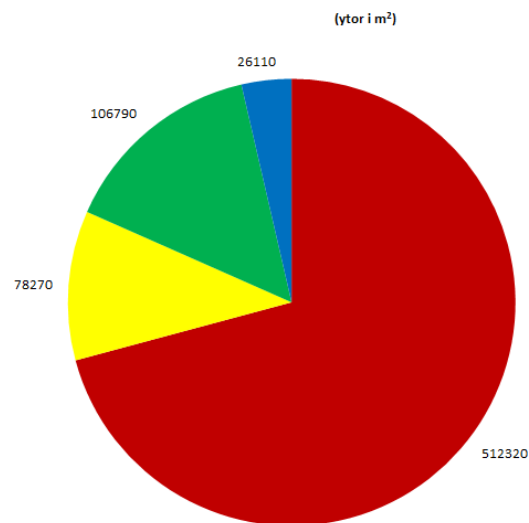
Inte så stor skillnad

Nuvarande

Ursprunglig

- Lugnflytande
- Svagt strömmande
- Strömmande
- Forsande

Trösklar

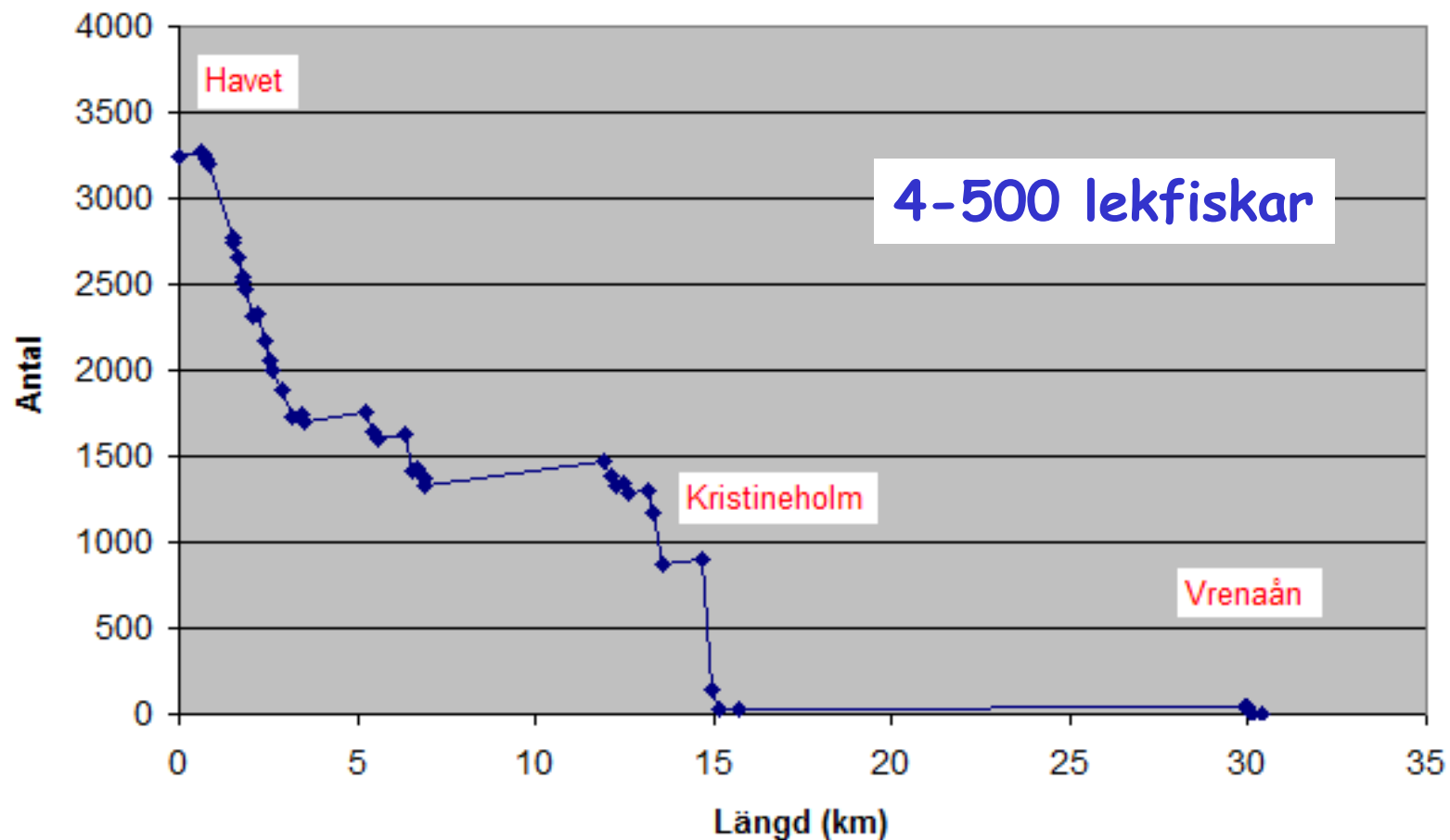

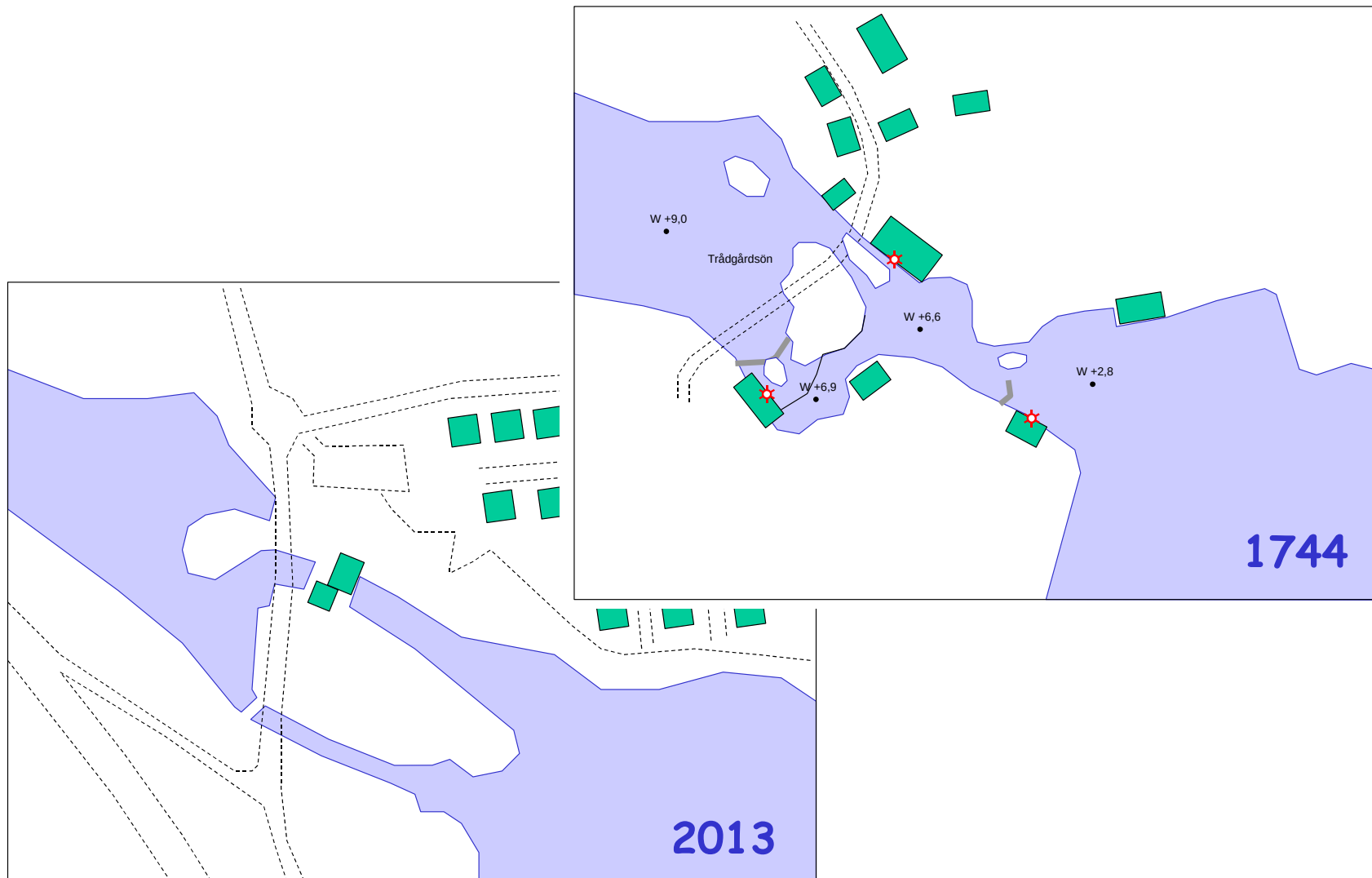
Ursprunglig prod

Nyköpingsån ursprunglig produktion

Beräknat antal nedvandrande smolt

Återställning?

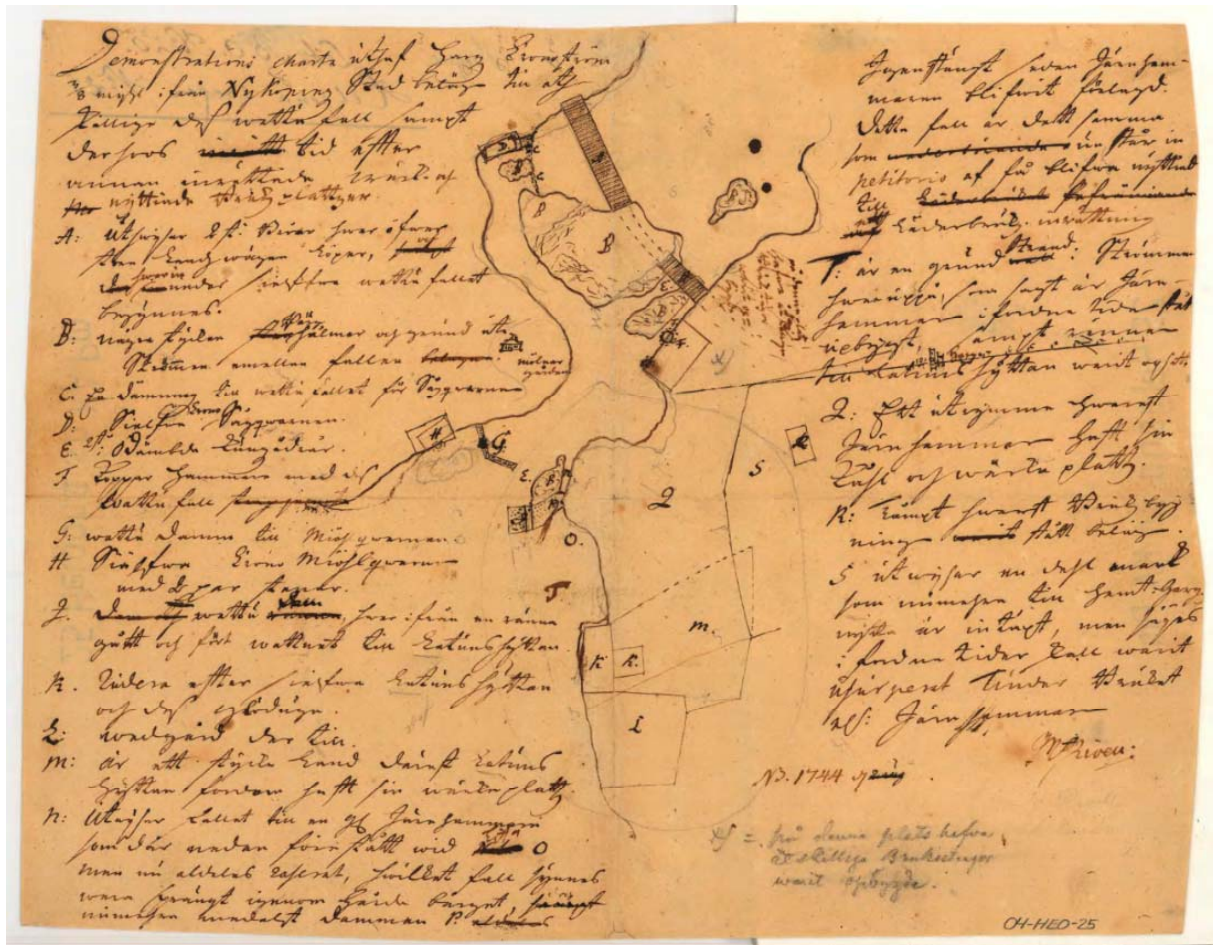
Historiska rekonstr

Bilaga 1

HISTORISKA KARTOR
FRÅN LANTMÄTERIET

Harg 1744

FÖRKLARING

0 10 20 30 40 50 m

NYKÖPINGÅARNAS VVF
NYKÖPINGSÅN
FISKEVÅRDSÅTGÄRDER

Fiskevårdsteknik AB
Lund 2013-07-03

Fiskevårdsteknik AB

Vandringshinder

Fiskevårdsteknik AB

Naturliga hinder

Anläggning	Hinder

Storhus	Ja
Fors	Nej
Perioden	Nej
Harg	Ja
Kristineholm	Nej

Harg 1845

Avsänkning?

Åtgärdsalternativ

Fria vandringsvägar

- Utrivning
- Naturliknade
- Teknisk

Skyddsåtgärder

- Fiskgaller
- Flyktöppning
- Fallränna

Biotopvård

- Kantzoner
- Svämplan
- Bottensubstrat

Regleringar

Driftsrutiner

Rörligt friluftsliv

Kanotbana

Åtgärdsstrategi

---

1. Återställning - ambitiöst och dyrt
2. Fiskvägar + galler - naturl arter
3. Budgetpaket - odlade arter

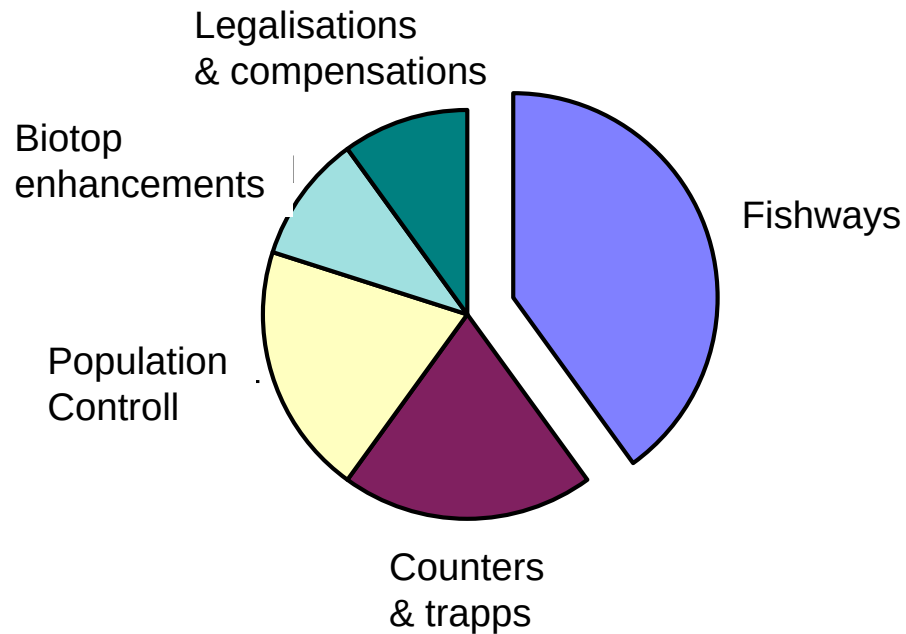
Syfte - målsättning

Kostnader - nytta

Mats Hebrand

Fiskevårdsteknik AB
Pålsjövägen 12, SE-223 62 Lund
Tel +46 46 201700. Fax +46 46 201706
info@fvt.se
www.fiskevardsteknik.se

- Utredning
- Projektering
- Entreprenad